

GYVIEJI ARCHYVAI

Gyvi, kol prisimename

Juozo Peičiaus, partizanų ryšininko, slapyvardžiu Aidas, knygos „Likimo aidas“ pristatymas Nedzingėje

Juozas Peičius gimė 1927 metais kovo 19 dieną lenkų okupuotame krašte, Suvalkų apskrityje, Punsko valsčiuje, Raistinių kaime, Smalėnų parapijoje. Lenkų mokykloje baigė tris klases, nes lietuviškos nebuvo. Tėvai – Jonas ir Magdalena Peičiai susilaukė septynių vaikų: penkių berniukų ir dviejų mergaičių. Juozas buvo vyriausias sūnus. Sulaukęs devynerių metų ganė gyvulius pas ūkininkus. 1936 metais sudegė namas su visais pastatais. Metus gyveno pas kaimynus. 1941 metų kovo 10 dieną Peičių šeima buvo išvežta į Trakiškių geležinkelio stotį. Po dviejų dienų nugabenta į Kazlų Rūdą, o naktį – į Pilviškių stotį. Ryte, atvažiavus vežimams, iš vagonų išskirtė po kaimus, išvežiojo arklius, nuvežė į Jankų valsčių.

1944 metais Juozas tarnavo Gavenionių kaime pas Bolių Graževičių. 1945 metų kovo mėnesį apsigyveno Boliaus Juškevičiaus sodyboje Sapiegiškės kaime. Nuo 1944 metų rudens tapo partizanų ryšininku slapyvardžiu Aidas. 1945 metų vasarą Sapiegiškės kaime, Marijos Juškevičienės namuose, dalyvaujant partizanams Vladui Karpuškai – Šmitui, Juozui Kazlauskui –

Gyliui ir kitiems, Juozas Peičius buvo prisaikdintas partizanų būrio vado Jono Jakubavičiaus – Rugio. 1945 metais Nedzingės klebonijoje buvo įkurta vadovietė. Kunigas Zigmantas Neciunskas – Elytė buvo pagrindinis partizanų ryšininkas. Per jį Juozas bendravo su Juozu Vitkumi – Kazimieraičiu ir Adolfu Ramanausku – Vanagu. Nedzingės partizanai veikė atskirai. Buvo kalbama apie partizanų priėmimą į Adolfo Ramanausko – Vanago būrį. Dalis kovotojų perėjo į Vanago kuopą, o kiti sudarė atskirą dalinį, kuris veikė Nedzingės apylinkėse. Vėliau Vanago kuopa peraugo į batalioną, kuriam priklausė ir kiti Nedzingės partizanai. Dešimtmėčių vyko mūšiai.

Juozas Peičius sukūrė šeimą, 1948 metais lapkričio mėnesį vedęs Marijos Juškevičienės dukrą Onutę.

Vyrus ėmė į rusų armiją, bet tie, kurių nepagavo, savo noru nėjo. Visi išėjo į mišką. J. Peičius turėjo padarytus dokumentus, pagal kuriuos dvejais metais pajaunintas. Jo nelietė, tad jis ir toliau padėjo partizanams.

1952 metais buvo suimtas: atvažiavo sribai su kareiviais ir išsivežė. Nuteistas dešimčiai

metų. Komijos Intos lageriuose dirbo kasyklose, krovė anglį, pjovė medį. Sunkus buvo gyvenimas. J. Peičius sugrįžo į Lietuvą, prisiregistravo Kaune, pradėjo dirbti. 1955 metais atvažiavo žmona Ona. Pagausėjo šeima: susilaukė dukros Irenos ir sūnaus Gedimino.

Knygoje „Likimo aidas“ Juozas Peičius dalijasi prisiminimais apie savo jaunystės išgyvenimus. Pasakoja apie pasipriešinimo judėjimą, partizanų ir jų vadus. Kaip sako knygos autorius: „Noriu, kad mano pasakojimas padėtų atskirti tiesą nuo melo, kuris, deja, ir šiais laikais vis dar prasišmėkia į tautos istorinę sąmonę.“

Sunkus gyvenimo kelias, pilnas išbandymų, nepalaužė Juozo Peičiaus ir jo bendražygių. Susitikęs su savo likimo broliais nutarė įamžinti laisvės kovotojų, paaugusių savo gyvybes dėl Laisvės ir Nepriklausomybės, atminimą. 1998 metais prie Nedzingės bažnyčios kunigui Zigmui Neciunskui – Elytei atidengta memorialinė lenta. 1999 metais Nedzingės aikštėje pastatytas paminklas Lietuvos partizanams ir kovotojams už Lietuvos laisvę atminti.

Kiekvienais metais rugpjū-

Kalba J. Peičiaus sūnus Gediminas

čio mėnesį Juozas Peičius organizuodavo bendražygių susitikimus. Šiomet susitikime šio energingo kovotojo nėra – kovo 6 dieną iškelia anapilin pas savo draugus, pažįstamus, bendraminčius. Jo atminimą pagerbėme tylos minutė. Žemai lenkiamės kovotojams už Laisvę ir Nepriklausomybę. Jų vardai, pavardės, darbai liks gyvi mūsų prisiminimuose.

Renginyje dainavo Nedzingės etnografijos ansamblio moterys (vadovė Stanislava Monkevičienė). Ištraukas iš J. Peičiaus knygos „Likimo aidas“ skaitė pradiųjų klasių mokytoja Ramunė Poznėkienė, kultūros centro laisvalaikio ir renginių organizatorė Stanislava Monkevičienė, bibliotekininė Irena Krutulienė. Šaulių vadas Albertas Jakubavičius papasakojo apie Juozo Peičiaus aktyvų dalyvavimą

„Nedzingės“ draugijos veikloje, jo didžiausią norą kiekvienais metais atvažiuoti į Nedzingę, pilna krūtine įkvėpti švaraus dzūkiško oro ir prisiminti jaunystės akimirkas, susirūpinusius partizanų veidus dėl savo artimųjų ir Lietuvos žmonių ateities.

Sūnus Gediminas Peičius papasakojo apie savo tėvą Juozą, jo nostalgiją dzūkiškam kraštui ir kilusią idėją parašyti knygą. Pademonstravo nuotraukas, kuriose įamžintos partizanų veiklos akimirkos, šeimyninio gyvenimo blyksniai, renginių epizodai.

Spektaklį „Miško seserys“ dovanojo teatro „Labas“ įkūrėjos, aktorės Vitalija Mockevičūtė, Neringa Varnelytė bei folkloro grupės muzikantai Darius Mockevičius ir Paulius Kovalenka.

Renginyje dalyvavo buvęs Lietuvos generalinis prokuro-

ras Artūras Paulauskas, išteisinęs Juozą Peičių pagal Lietuvos Respublikos 1990 metų gegužės 2 d. įstatymą „Dėl asmenų, represuotų už pasipriešinimą okupaciniams režimams, teisių atstatymo“, tad Juozas Peičius yra nekaltas Lietuvos Respublikai ir yra atkuriamas jo teisės.

Kalbėjo Seimo narys Juozas Baublys, Varėnos r. savivaldybės kultūros ir sporto skyriaus vedėja Laima Denutienė, rajono tarybos narė Danutė Karalevičienė, buvusi Lietuvos Prezidentės Dalios Grybauskaitės patarėja Daiva Ulbinaitė.

Prie puodelio arbatos vyko gražių prisiminimų pokalbiai su knygos autoriaus artimaisiais ir svečiais.

Irena KRUTULIENĖ
Nedzingės
bibliotekininė

Marcinkoniškiai kiekvieną kartą moka maloniai nustebinti – praėjusį savaitgalį jie vėl sukviė į nuotaikingą tradicinę, jau dvidešimt penktąją, kaimo šventę

Šventėje paminėta, kas gražiaus per metus Marcinkonyse įvyko ar padaryta, tautine juosta apdovanotas vienas iš kaimui nusipelnusių žmonių, pagerbtas jauniausias kaimo gyventojas bei vienaip ar kitaip pasižymėję bendruomenės nariai. Prie Kastinio ežero vykusios šventės dalyviai buvo linksminami nuotaikingu koncertu, vaišinami skania ant laužo virta sriuba ir kitais dzūkiškais skanėstais.

Šventė, kaip ir kasmet, prasidėjo tradiciniu bėgimo maratonu, kurį sporto aistringieji bėgo nuo bažnyčios kalno papėdės iki Kastinio ežero. Vėliau čia vyko įvairiausias spor-

Graži tradicija

tinės varžybos: tinklinio, baidų metimo, įvairios šeimų ir slalomų rungtys.

Vakarop į lauko švenčių vietą šalia ežero, į smagių koncertą rinkosi marcinkoniškiai ir kaimo svečiai. Gražiais romansais šventės dalyvius pasveikino Marcinkonių folkloro ansamblio dainininkai.

Marcinkonių seniūnijos seniūnas Vilius Petraška pasidžiaugė, jog marcinkoniškiai gražiai puoselėja bendruomenės šventės tradicijas, nuotaikingas šventes rengia bei jose linksminasi kiekvienais metais. Aktyvi, kūrybiškumo ir energijos nestokojanti Marcinkonių kaimo bendruomenės pirmininkė Rimutė Avizienienė sakė, jog ne viena šventė neįvyktų be darbščių bendruomenės narių, kurie noriai prisideda prie įvairių renginių

organizavimo.

Pirmiausia buvo apdovanoti dieną vykusių varžybų nugalėtojai.

Varėnos rajono savivaldybės meras Algis Kasėta šventės dalyvius pasveikino dzūkiškai. „Labų dienų visiems susirinkusiem. Labai gerai, kad yra žmonių, katrij čia viską organizuoja, ir yra žmonių, katrij suaina pažiūrėc. Marcinkony – šilų krašto soscinė. Ilgiausio ir plačiausio Lietuvos kaimo žmonyns išsaugoji savo tarmį ir savo tradicijas. Šiandien dar kartą insitikinom, kad Marcinkonyse dainuoja, šoka, sportuoja ir maži, ir jauni, ir pagyvenį. Marcinkoniškiai yra svecyngi ir darbštūs šaimininkai, gražai tvarko savo sodybas. Noru palinkėc, kad tų tradicijų išsaugotūt. Gra-

žaus jums vakaro“. Įteikdamas bendram vaišių stalui šimtalapį, meras šventės organizatoriams ir dalyviams dėkojo už smagią vakarą, o šeiminkams – už gardžias vaišes.

Marcinkoniškiai ir svečiai su gražia kaimo švente sveikinę Seimo nariai Juozas Baublys ir Laurynas Kasčiūnas, buvęs Seimo pirmininkas Artūras Paulauskas ir Alytaus vicemerė Jurgita Šukevičienė sakė, jog marcinkoniškiai visais laikais buvo susitelkę į dideli lietuvybės puoselėtojai, darbštūs ir saugantys savo tradicijas. Linkėjo jiems tradicijų nepamiršti ir toliau prasmingais darbais puošti savo gimtą kaimą.

Koncertą vedė ir žiūrovus linksmino šmaikščioji Apolionija Zizirskienė, tad nuobodžiaut tikrai niekam neteko.

Bendruomenės šventėje puoselėjama graži tradicija

pagerbti labiausiai kaimui nusipelnusius žmones. Šiomet simbolinė gerumo nominacija atiteko iš Marcinkonių kiliusiam, noriai bendruomenei padedančiam ir šimtą Trispalvių kaimo žmonėms per kelėtą metų dovanojusiam Vytautui Paulaičiui. Jis apdovanotas tautine juosta. Seniūnas Vilius Petraška pirmajai seniūnei ir kaimo šventės sumanytojai Fainai Šibailienei įteikė suvenyrą. Buvusi seniūnė prisiminė, kad idėja organizuoti kaimo šventės kilo, nes norėjosi pagerbt kaimą puoselėjančius žmones. Ji pasidžiaugė, kad tradicija iki šiol tęsiama, ir šventės džiugina kasmet.

Tradiciškai buvo pasveikintas jauniausias bendruomenės narys, neseniai gimęs Gustas Stučka. Už pagalbą kaimo bendruomenei padėkota marcinkoniškiam Gintautui Jezuikiui, renginius padedančiam organizuoti Virgini-

jui Liulai.

Kiekvienais metais būna pasveikinami savo sodybas puoselėjantys marcinkoniškiai. Šiomet atminimo dovanėlės buvo įteiktos Ramunei ir Linui Korsakams bei Marytei ir Vytautui Tamulevičiams. Pasak seniūno, nors apdovanoti tik dviejų sodybų šeiminkai, tačiau marcinkoniškių, darančių gražių darbų ir puoselėjančių kaimą, yra daug daugiau.

Šventės dalyvius gražiomis dainomis linksmino Marcinkonių folkloro ansamblis, kaimo teatro artistės, jaunimo klubas „Spiečius“, Marcinkonių bendruomenės vaikų dienos centro mergaičių ansambliukas. Nuotaikingą pasirodymą padovanojo Alytaus „Bočių“ tradicinė kapela „Smiltelė“.

Šventėje tradiciškai veikė dzūkiškas turgelis, kuriame buvo galima įsigyti Marcinkonių seniūnijos žmonių rankomis sukurtų rankdarbių, papuošalų, keramikos, pintų gaminių, skanėstų.

Po šventės visi buvo pakviesti į smagią vakaronę – pasivašinti skania dzūkiška sriuba ir kitais dzūkų kulinarinio paveldo skanėstais, padainuoti, pašokti ir pabendrauti. Jaunimas linksminosi jiems skirtoje diskotekoje.

Rūta AVERKIENĖ
Varėnos rajono savivaldybės administracijos Bendrojo skyriaus vyr. specialistė

